

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/246597,Przemyslaw-Wojtowicz-Odrodzenie-Studenckiej-Solidarnosci-w-grodzie-Kopernika-Dzi.html>
28.08.2026, 05:53

Przemysław Wójtowicz: Odrodzenie „Studenckiej Solidarności” w grodzie Kopernika. Działalność „drugiego” Niezależnego Zrzeszenia Studentów Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (1987-1991)

Wprowadzenie 13 grudnia 1981 roku stanu wojennego oznaczało dla prężnie działającego na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika Niezależnego Zrzeszenia Studentów przejście do funkcjonowania w zupełnie odmiennych warunkach konspiracji.

[Niezależne Zrzeszenie Studentów](#)

27.04

Wielu studentów zaangażowało się w szczególnie niebezpieczną działalność kolporterską. Co nieuniknione, zdarzały się przy tym wypadki. 27 kwietnia 1982 roku na osiedlu im. Hanki Sawickiej w Toruniu na gorącym uczynku zatrzymano Marię Błaszczak, Krzysztofa Łęgowskiego, Grzegorza Jędrzyckę i Jacka Bonka. Po procesie prowadzonym w trybie doraźnym, Sąd Wojewódzki w Toruniu wymierzył wobec oskarżonych kary pozbawienia wolności – Maria Błaszczak otrzymała 3 lata i 6 miesięcy, pozostali po 3 lata.

Do najbardziej dramatycznych wydarzeń w województwie toruńskim w tym okresie doszło w dniach 1 i 3 maja 1982 r. w Toruniu. Z inspiracji Tymczasowego Prezydium Zarządu Regionu (konspiracyjnej struktury NSZZ „Solidarność”) odbyły się wówczas alternatywne obchody, które przerodziły się w starcia mieszkańców Torunia z oddziałami ZOMO na Starym Mieście. Według danych milicyjnych w trakcie zająć zatrzymano w sumie 288 osób (94 osoby po 1 maja i 194 osoby po 3 maja). Ze szczególną brutalnością siły milicyjne atakowały młodzież i studentów. Niezbicie świadczyły o tym statystyki. Albowiem wśród zatrzymanych dominowały dwie grupy wiekowe: osoby w wieku 17-21 lat (139) oraz w wieku 22-30 lat (91).

Nowe pokolenie opozycji

Powyższe przykłady stanowią istotny dowód aktywności szeroko pojętego środowiska studenckiego. Odnosnie samej organizacji NZS UMK, w niejako naturalny sposób na przestrzeni lat 1982-1983 jej działalność wyraźnie osłabła. Wpływ na to, obok nowej sytuacji politycznej, w której po wprowadzeniu stanu wojennego znalazła się Polska, miał również czynnik obiektywny. Zbiegło się to z fazą kończenia studiów przez roczniki okresu „karnawału Solidarności”, które dotychczas były mocno zaangażowane w działalność „pierwszego NZS”.

Kilka kolejnych lat trzeba było poczekać na odtworzenie studenckiej organizacji w grodzie Kopernika. Miało to miejsce w nowych uwarunkowaniach społeczno-politycznych i odbyło się w oparciu o zupełnie nowe osoby, dlatego właściwym będzie określenie „drugi NZS”.

Druga połowa ósmej dekady XX wieku przyniosła stopniową zmianę pokoleniową w obrębie opozycji demokratycznej. Obok działaczy związanych z „pierwszą Solidarnością” i okresem stanu wojennego coraz większą rolę zaczęło odgrywać młodsze pokolenie aktywistów, wchodzących dopiero w życie dorosłe. Z pewną dozą umowności można określić ich mianem „pokolenia

Jarocina". Młodzi działacze mocno kontestowali rzeczywistość Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, jednocześnie krytycznie odnosząc się do dotychczasowych form działalności opozycyjnej, które postrzegali jako mało efektywne i ograniczone do druku i kolportażu.

Dlatego zarówno w kraju, jak i w regionie renesans przeżywały organizacje młodzieżowe i radykalne, takie jak: KPN, Solidarność Walcząca, Ruch „Wolność i Pokój”, Federacja Młodzieży Walczącej czy – na lokalnym gruncie ówczesnego województwa toruńskiego – Niezależny Ruch Społeczny „Ziemia Chełmińska”.

Widoczne były wśród nich inspiracje nurtami anarchistycznymi, pacyfistycznymi i ekologicznymi. Grupy te przerwały kilkuletni okres zastoju społecznego, następujący po stanie wojennym. Właśnie z nimi zaczęła sympatyzować młodzież oraz nowe pokolenie studentów, dla których okres studiów przypadł na przełom lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XX wieku.

[Czytaj artykuł Przemysława Wójtowicza *Odrodzenie „Studenckiej Solidarności” w grodzie Kopernika. Działalność „drugiego” Niezależnego Zrzeszenia Studentów Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu \(1987-1991\)* na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Niezależne Zrzeszenie Studentów

Artykuł

Demonstracje studenckie (1988–1989)

Manifestacja NZS UMK na Rynku Staromiejskim, 19 stycznia 1989 r.

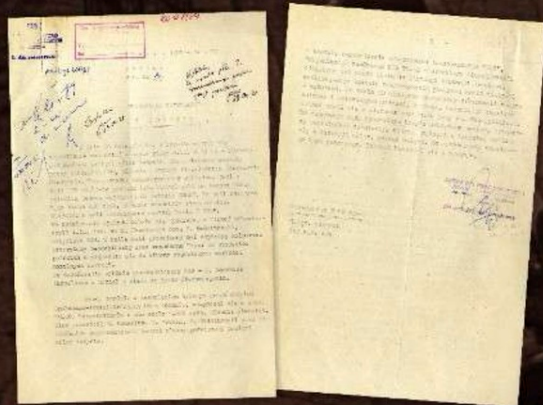
Pikieta NZS UMK przeciwko Zakładom Chemicznym „Polchem”, 13 marca 1989 r.

Plakaty w trakcie pikiety

Rafał Maszkowski w czasie pikiety NZS UMK

Raport WUSW w Toruniu opisujący obchody rocznicy Zbrodni Katyńskiej, 20 kwietnia 1989 r.

Manifestacja w rocznicę Zbrodni Katyńskiej, 20 kwietnia 1989 r.